

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Barón
Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POBÍTÁSI-NEPILAP

ELZETESI ÁRA
Közlönyben

— 850
— 460
— 240
Frida Marmaros Kránj — 85
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lej
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 február 28 Szombat

Cluj-Kolozsvár ★ VIII. évfolyam ★ 49 szám

5685. Adár 4

A nyugtalan Kelet

Kelet, a fanatizmusok és örök nyugtalan-
ságok hazája, eszmék bölcsője és véres felkelé-
sek forrása, ismét hallat magáról. A pánizlam
fanatizmussal és pénzzel doppingolt hívei: a
félvad kurdörzsek fellázdak az új török rez-
sim ellen és fegyveres bandába verődve nyug-
talanítják Kemal pasa új eszméken megala-
pozott birodalmát. Ezzel egyidejűleg Jeruzsá-
lemből is hírek érkeznek arról, hogy az orto-
dox mohamedanizmus töretlen hívei, a vaha-
biták, ismét betörték Transzjordániába és ott
a határlakók közül gyermekeket és asszonyokat
öldönsnek le. A vabahiták el akarják űzni Ab-
dulla Emirt, a mostani uralkodót, mert ez
szerintük nem képviseli eléggé Mohamed ér-
dekeit.

Az ifjú Törökország azonban egyként állott
talpra a felkelők ellen s a legújabb jelentések
szerint diadalmasan veri vissza a felkelők csa-
patait. Ennek a győzelemnek csak örvendezni
tudunk s minden jószándéku embernek ör-
vendeznie kell. A hit szent és tiszteletreméltó
dolog, amelyet védeni az állam legfőbb köteles-
sége. Az aktív fanatizmus azonban olyasva-
lami, amely mögött rendszerint nem a fanatiku-
sok, hanem ezt a fanatizmust kihasználni
igyekvők érdekei lappanganak. Törökországot
az iszlám minden cselekedetet és minden előre-
haladást megbénító előírásai taszították le a
haladás útjáról. Kemal pasa volt az, aki be-
látta, hogy ez a vallási elszigetelődés Török-
országot a végső züllésbe taszítja. Új, európai
eszmék levegőjét hozta be az országba, amely-
nek jegyében dacolni tudott a nagyhatalmak
minden erejével. Az ifjú Törökország legjobbjai
a külföldi egyetemeken szerzett tudásukat és ta-
pasztalataikat hallatlan lelkesedéssel és önzet-
lenséggel bocsátották az ország rendelkezé-
sére és Törökország rövidesen rá is tért a fo-
kozatos haladás és modernizálódás útjára.
Azok, akik ezt a haladást, ezt a nemzeti rene-
szánszot nem nézik jószemmel, kétségtelenül
nem jóhiszemű emberek. Azok a fanatizmus
erejét a maguk egyéni hasznuk, a kizsákmány-
nyolás régi rendszerének fentartására akarják
felhasználni és bizonyos, hogy a kurdok láza-
dása is ilyen célzatu izgatásnak az eredménye.
Ezt misem bizonyítja jobban, mint az, hogy
az izgatók aknamunkája éppen a kurd törzsek
fellázítására törekedett, akik a régi rezsimnek
mindenkor és mindenre kapható vazallusai vol-
tak s többek között az ő kezükhez tapad az a
borzalmas emlékü és szégyenletes mérsárlás is,
mely néhány évvel ezelőtt a törökországi ör-
ményparasztok között lejátszódott. A régi szul-
táni hatalom csak ezekre, a minden eszmei
lelkésülésre képtelen, a fanatizmust rablási cé-
lakkal könnyen összeegyeztető tömegekre épít-
hette restaurációs terveit. Bizonyos, hogy ha a
kurdok felkelése sikerül, s Kemálék haladó
uralma megbukik, ez az egész európai demok-
ráciára nézve súlyos csapást jelentett volna.

Törökország úgy földrajzi fekvésénél, mint
természeti kincseinél fogva mérhetetlen gazda-
sági lehetőségeket rejt magában, amelyeknek
évszázadokon való paragon maradása és kiak-
názatlansága a régi szultáni rezsim korrupciós
lelkülsmeretét terheli. Végeérhetetlen távolsá-
gokban nincs összekötő vasúti vonala Török-
országnak; a megművelésre váró földek, a fel-
építendő gyártelepek helyén sakálók és vad-
kutyák kóborolnak. Ezen az állapoton kétség-
kívül csak egy új, modern, mérnökök, orvosok
és tudósok serege tud változtatni, olyan
emberek tömege, akiknek megvan az erkölcsi
bátorságuk arra, hogy a mult tradíciói közül
elvessenek minden olyan malasztot, mely a
fejlődés, az általános kulturatív emelésének
útjában áll. És úgy látszik, az ifjú törökök
akarata hatalmasabb a bénító tradícióknál. Az
angorai nemzetgyűlés megmondolás nélkül állott

a kormány háta mögé, a lázadók leveretését
célzó akaratban. Remélhető, hogy a kurdláza-
dás leverésével a reakciós elemek végleg be-
fogják látni, hogy a sötétség uralmának vissza-
állítására nem fog többé sikerülni nekik és a
fanatikus vallási meggyőződés leple alatt nem
indulhatnak ki új rablókalandokra egy egész
ország jövője és fejlődése ellen.

Valószínű, hogy hasonló sors fogja érni a
vabahitákat is. Az angol kormány semmiesetre
sem fogja tűrni a turbulens fanatikusoknak
gyilkoló kedvét, annál is inkább nem, mert
Transzjordánia előbb-utóbb a zsidó pacifizmus
és a zsidó konstruktív munka áldásos térfogla-
lására vár, amelynek egyik legfőbb feltétele a
nyugalom.

Kedvező fordulat a diáksztrájk ügyében

A bukaresti egyetemi tanács határozatai

Bukarest, február 27. A „Vitorul“ jelentése szerint az előadások az ország összes egye-
temein teljes rendben folynak és a hallgatók folyton nagyobb számban jelennek meg azokon.
Az izgatók teljesen izolálva maradnak és szigorú büntetés vár rájuk. A bukaresti egyetemi ta-
nács szombaton ülést tart.

Az „Adeverul“ ugyanerről az ügyről azt közli, hogy az egyetemi tanárok egy küldött-
sége — amelyben résztvettek Margolici, a temesvári politechnikum tanára, a bukaresti orvos-
kari dékán, Slatineanu jasi rektor, Serban és Dragomirescu jasi tanárok — ma megjelent
Anghelcsu közoktatásügyi miniszternél és kijelentette a diákok nevében, hogy ezek visszavon-
ják a sztrájk előtt benyújtott memorandumuk összes provokatív pontjait és a Rainer professzorra
vonatkozó része fölött sajnálatuknak adnak kifejezést. A miniszter a diákok ezen új magatartá-
sára következtében azt a meggyőződését fejezte ki, hogy az egyetemi tanács lemond az előző
ülésein hozott határozatainak végrehajtásáról és a diákok kívánságait igyekszik a lehetőség
szerint megoldani.

(Cluj-Kolozsvár, február 27. Az Uj Kelet
tudósítójától.) A diáksztrájk ügyében érdekes
fordulat állott be, amennyiben a diákság józa-
nabb része belátva, hogy a helyzet így tovább
sokáig nem tarthat, memorandumot nyújtott át
az egyetemi hatóságoknak. Minthogy a memo-
randum egyáltalában nem foglal magában po-
litikai természetű követeléseket, általában az a
vélemény, hogy az egyetemeken közelebről
ismét megindul a normális élet. A diákok memo-
randuma szövege szerint a következő:

Dékán Ur!

A román egyetemi ifjuság azoktól a leg-
őszintébb érzelmektől vezetve, hogy az egyete-
meken a rend és nyugalom újra helyreálljon,
továbbá abban az óhajásban, hogy ezekben a
súlyos időkben tanulmányainkat nyugodtan
folytathassuk, kérjük alábbi kéréseink tekin-
tetbe vételét, amelyeknek teljesítése esetén az
összes romániai egyetemeken a rend azonnal
helyre fog állni.

1. Azonnali életbeléptetése annak a határo-
zatnak, amelynek értelmében a zsidó hallgatók
csak zsidó holttesteket boncolhatnak.

2. Felfüggesztése mindazoknak a bünteté-
seknek az összes egyetemeken, amelyek az ifju-
ság nemzeti mozgalmából származnak, annál is
inkább, mivel valamennyien szolidárisak vol-
tunk mozgalmunkban.

3. Az 1923. évi egyetemi szabályzat meg-
változtatása, amely az ifjuságot sértő pontokat
tartalmaz.

4. Elismerése mindazon egyetemi ifjusági
egyesületeknek, amelyek törvényes alapon
állanak.

5. Az egyetemi tanács megfontolására biz-
zuk Rainer professzornak a háboru idején
tanúsított magatartásának bírálatát.

6. Kérjük, hogy az anatómiai előadások
módszerén változásokat eszközöljenek olyképen,
hogy ne kelljen a diákoknak egész idejüket
alaki formásokkal eltölteni.

7. Távolítsák el a katonaságot az egyete-
mekről a rend helyreállta után.

8. A diákság kapjon befolyást az egyetemi
menzák vezetésében azon elv alapján, hogy
azok fentartásához a diákság is nagy összegek-
kel hozzájárul.

9. Az orvoskaron a három szessziós vizsga-
rendszer fentartását követelik és az osteologiai
vizsgák teljes megszüntetését.

10. A diákságnak legyen joga a CFR.
vasutvonalain 50 százalékos kedvezményvel
utazni.

Abban a reményben, hogy kéréseink — az
általánosan óhajtott egyetemi béke érdekében

— meghallgatásra találnak, fogadja dékán ur
megkülönböztetett tiszteletünket.

A bukaresti egyetemi tanács kézhez kapta
a memorandumot, még tegnap este teljes érte-
kezletet tartott, azonban Pangrati rektor távol-
léte miatt határozatokat nem hozott, azonban
leszögezett álláspontjai lényegesen könnyítettek
a helyzeten. Részletesen foglalkozva a diákság
követeléseivel, a hullákra vonatkozó kérésekre
azt a határozatot hozta, hogy zsidó hulla-
dikán életbeléptetik a közoktatásügyi minisz-
ternek már régebben kiadott rendelkezését,
hogy zsidó diákok csakis zsidó hullákat bon-
colhatnak.

Rainer professzor ügyében azt a döntést
hozta, hogy ez a kérdés már régebben elintézett
ügy. Való igaz, hogy Rainer professzor a meg-
szállás idején német előadásokat tartott a bu-
karesti egyetemen, azonban emiatt az egyetemi
szénátus őt amnestiában részesítette. A vizgák
felfüggesztésére vonatkozó határozatot az egye-
temi tanács nem vonja visszamindaddig, amíg egy
újabb tanácsülés erre vonatkozólag nem határoz.

Felirattal fordulnak a közoktatásügyi miniszter-
hez, hogy eszközölje ki a diákok részére azt a ked-
vezményt amelyet két évvel ezelőtt is élveztek,
hogy tudniillik az egyetemi hallgatók a CFR állam-
vasutain ötven százalékos kedvezményben részesülje-
nek. Az asszisztensekre vonatkozó kérést az egye-
temi tanács teljesen magáévá tette. Hozzájárult to-
vábbá az egyetemi szabályzat módosításához is,
melynek kereshetőségére egy bizottságot küldtek ki,
amely bizottság Toma Jonescu elnöke alatt előkészíti
javaslatait. A módosított javaslatot a miniszterhez,
terjesztik fel azzal a kérelemmel, hogy azt a par-
lament által szavaztassa meg. Ugyancsak teljesítette
a diákság kérését az osteológia vizsgák megszünte-
tésére vonatkozólag. Ezeket a vizsgálatokat Rainer
professzor kívánta a másodéves hallgatóktól.

A diákság memorandumja által keletkezett új
— békés szellemű — helyzetre való tekintettel a
bukaresti egyetemi tanács elhatározta, hogy az egye-
temi kantinokat és menzákat egyelőre nem zárják
be és intézkedtek arra vonatkozólag, hogy ezek ve-
zetésében a diákság is megfelelő befolyást kapjon.

Az „Universul“ szerint a diákság azon kérel-
méhez is hozzájárult a tanács, hogy a diákság meg-
büntetésétől eltekint, hogy ezzel is tanujelét adja,
mennyire kívánja a normális viszony helyreálltát. A
tanács tulment a követeléseken és ígéretet tesz a
diákoknak arra vonatkozólag is, hogy illetékes he-
lyen eljár, hogy rövid időn belül új diákmenzák
állíttassanak fel.

Megbízta Stefan Minovici professzort, hogy lá-
togassa meg a diákokat a menzában és személye-
sen hasson oda, hogy a tanítások ismét a rendes
mederben folyhassanak.

Egy szélhámós mint fogószabadító

(Cluj-Kolozsvár, február 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szélhámósok általában két csoportra oszlanak. Az első csoportba tartoznak az angroszisták, ha lehet ugyan ilyen kifejezéssel megjelölni őket. A másik csoport tagjai kopottak, és inkább kispolgárnak néznék őket az ember. Az első kategóriába tartozó monoklit vág balszemére és úgy szokteti meg a miniszteri tanácsos egyetlen leányát. Kisebb kaliberű kollégája a polgárság között élőködik és szemhunyorítás nélkül fosztja ki azt, akivel összeakad, utolsó garasáig. Míg a monoklis irányában bizonyos csodálatot érzünk, az Arsene Lupin-féle gesztusok láttára, az utóbbit már megvetjük, és helyes ösztönnel, mert ennek tette már közelebb áll a közönséges bűntényekhez. Egy ilyen típust sikerült letartóztatnia tegnap a kolozsvári rendőrségnek.

A szélhámós Fésüs Józsefnek hívják és bevalása szerint nagyváradi építész. Az elmúlt hetekben megállított az utcán egy anyókat, akiről tudta, hogy ügyvéd fia van kint Magyarországon. Nagy bizalmasan hozzáfordult:

— Nénike a fia Erdélybe akart jönni, azonban a határon letartóztatták, mert magyar újságokat akart átcsempészni!

Az anyóka egy kicsit hitetlenkedett, de a szélhámós olyan meggyőzően mondta mindezeket, hogy elhitta és siránkozni kezdett fia szomorú esetén. A szélhámós tovább beszélt:

— Csendörök hozták be Kolozsvárra, itt van a hadbírósgon, ne sirjon néni, mert én mindent megteszek, hogy kiszabadítsam. Azonban ehhez pénz szükséges. Van pénze?

A néni keveset válaszolt:

— Van egy kevés... úgy tizezer lejecske...

A szélhámós mohón vágott rá:

— Az éppen elég lesz.

A néni otthon átadta a tizezer lejt. Néhány nap múlva azonban ismét jelentkezett a fia „kiszabadítója“.

— Nem volt elég a pénz, azok a gazember örmesterek többet követelnek. Van még?

Az anyóka sirva válaszolt:

— Már több nincs... de a fiamért mindent megteszek, ha tudom, hogy utolsó párnám adom el. Jöjjön el holnap!

Most azonban közbejött az, amit a régi görög tragédiákban deus ex machinának szoktak nevezni. Az anyóka ugyanis aznap levelet kapott fiától, melyben azt írja, hogy egészséges és nyáron majd meglátogatja, mert mostan olyan sok a dolga, hogy ki sem tud mozdulni irodájából. Az anyóka örömkönyvek között futott e levéllel a rendőrségre és kérte a szolgálatos kapitányt, fogassa le a család gazembert.

Másnap pontosan megjelent a szélhámós, azon-

Egy adat a tudományos antiszemitizmus eredetéről

Irtta dr. Dohány Gyula

A napokban jelent meg tárcarovatunkban Guttman Miklós írása: „Wagner és az antiszemitizmus“. Ehhez az alább érdekes reflexiókat a jugoszláviai zsidóság kitűnő vezető embere, dr. Dohány Gyula.

Három évtized óta számtalan könyvben, cikkben írnak róla zsidók és nemzsidók, mi az oka az antiszemitizmusnak. Nem tudnak olyan okot felhozni barátok és ellenségek egyaránt, melyre ne lehessen nyomban számos cáfolatot idézni a multnak történetéből. Ha valaki azt akarja bizonyítani, hogy gazdaságért gyűlölik a zsidót, annak cáfolatául ott vannak a gyűlölt nyomorgó zsidó tömegek. Aki politikai vagy művészeti vezető szerepüket tartja a gyűlölet okának, arra rácsófolnak a véres századok, amikor a gettóba elzárt zsidók ellen tombolt a gyűlölet.

Hogy ez a véget nem érő vitairódalom még mindig beláthatatlan távolságban van „mindenkit megnyugtató“ befejezéstől, annak egyszerű oka van. A multban, ha egy nagy ur, fejedelem, király, egy város tanácsa, vagy egy céh vezetői elkergették, vagy megtizedelték, minden esetben azonban előzetesen lelkiismeretesen kifosztották a zsidóikat, „vagyonelkobzásnak“ nevezve a fosztogatást, akkor nemes egyszerűséggel megmondták mindig, hogy ezt azért tessék, mert a zsidóknak tulok vagyont gyűlt össze, vagy mert a keresztény iparosoktól vagy kereskedőktől elvonták az üzlet egy részét, vagy szükség van aranyukra a megszorult

ban a pénz helyett Serbán kapitány várta, aki azonnal letartóztatta és bekísérte a rendőrségre.

Motozás alkalmával három-négy névre szóló igazolványt találtak nála, melyek mind azt bi-

zonyították, hogy a szélhámóságot foglalkozásképpen üzi. A nála talált pénzből az anyóka kárának egy részét visszatérítették. Tegnap átadták az ügyészségnek.

Mit akarnak a román keresztényszociálisták?

Koménykező politika a zsidósággal és a többi kisebbségekkel szemben. Országos párttömrülés Bratianu ellen. A közélet purifikációja nemzeti és keresztény alapon. Dr. Román Valér nyilatkozata

(Cluj-Kolozsvár, február 27. Az Uj Kelet munkatársától.) Némiképen a szenzáció, de legalább is a pikantéria erejével hatott az a hír, hogy Nagyváradon keresztényszocialista programmal új politikai párt alakult dr. Román Valér kolozsvári ügyvéd elnöke alatt. Miután egyrészt a román közéletben túltengenek a programokban mindenféle eszmei és gyakorlati célkitűzést felölő pártok, másrészt pedig a keresztényszocializmus, mint politikai elv eddig nem bontott még zászlót Romániában, az új csoportosulást, melyet a vezetők teljes titokban készítettek elő, nagy érdeklődés előzi meg.

Tegnap felkerestük lakásán dr. Román Valért és megkértük, hogy vázolja fel az újonnan alakuló párt programját és állásfoglalását a legfontosabb napi kérdésekkel kapcsolatban.

A zsidó kérdés intranzingens megoldása.

Téves a sajtónak az az értesülése — mondotta dr. Román Valér — hogy az új párt tegnapelőtt Nagyváradon megtartotta alakuló gyűlését. Ebből a hírből legfeljebb annyi igaz, hogy néhány elbarátommal megbeszélést tartottam az Élit-kávéház külön termében. Megalakulásáról, a tisztakar kijelöléséről és egyéb konkrétumokról szó sem volt. Sőt az sem bizonyos, hogy az új párt neve keresztényszocialista párt lesz, valószínűbbnek látszik az, hogy az alakuló gyűlés a nemzeti keresztény párt elnevezés mellett fog dönteni. Már csak azért is, mert ez az elnevezés híven visszatükröztetné eszmei, elvi programunkat. Igen, nemzeti és keresztény politikát akarunk csinálni.

— Akkor a pártproblema között bizonyára homloktérben áll a zsidókérdés?

— Igen, a zsidókérdés megoldására elsőrangú súlyt fektetünk. Mert végre is, zsidónak, nemzsidónak egyaránt, be kell látnia azt, hogy a mai állapot fölöttébb beteges és javulásra semmi kilátás sincs. A külső tünetek még csak a diáksztrájkokban és a hullaheccekekben jelentkeznek, de ha ez a helyzet elfekélyesedik és a zsidókérdés a paraszttömegekben is napiproblémává erősödik, akkor már késő lesz ennek az égető ügynek az elítélésével megpróbálkozni.

Tehát mi az elképzelhető megoldások közül az intranzingenset választjuk, nem akarunk a többi pártok mintájára a habozásnak, a tehetetlenségnek hibájába esni, hanem becsületesen, nyíltan igyekezünk orvosolni az állapotokat.

— És miképpen képzelik a zsidó ügynek ezt az intranzingens megoldási módját?

— Kétségtelen az, hogy a zsidóság túlzottan szociabilis és ezzel kártékonyan hat a keresztény néprétegekre. Ez a szociabilitás nem a zsidóság hibája, amint ezt az antiszemita tévesen gondolják, hanem történelmi helyzetükből származó önkéntelen adottság. A zsidók ezt a túlzott tevékenykedési tulajdonságukat nem látják, nem is láthatják elítélendő, vagy orvosolandó dolognak, — jöllehet úgy egyéni, mint tömegszociabilitásuk egyenesen társadalom-ellenes. A zsidókérdés mi általunk elképzelt megoldási módja: visszafejleszteni ezt a szociabilitást. Nem gondolok speciálisan az iskolákban alkalmazott numerusz clauzusra, sem más egyedi fajvédelmi momentumra, hanem ezt a visszafejlesztést általánosan értelmezem. Hiába hivatkoznak a filozofiták a zsidókérdés taglalásánál a Nyugatra! Mi nem vagyunk azonosak a nyugati államokkal, Romániának ebben a kérdésben is, más kérdésben is különleges a helyzete. Elvégre mégis csak furcsa dolog, hogy míg Palesztinában a zsidóság arányszáma 1:9, addig Romániában 1:7 (?).

Intranzingens kisebbségi politika

— És mi az álláspontjuk általában a kisebbségi kérdéssel szemben?

— A kisebbségi kérdést is intranzingens módon akarjuk megoldani. A jelenlegi kormányokat ígér és keveset ad. Mi annyit fogunk ígérni, amennyit adunk. Lehet például, hogy egy iskolát engedélyezünk, de ez az egy iskola aztán akkor szabadon is működhet.

— Belpolitikai tekintetben purifikálni akarjuk a román közéletet, a becsületet és tisztességet, bürokratikus elvvé szeretnők emelni és hasznos, öntudatos intellektuel osztályt fejlesztünk ki. Fel akarjuk emelni a tömegeket is. Romániában egyetlen konszolidált párt van, a bankokráciára támaszkodó liberálisok pártja. Mi a liberálisokkal szemben a hivatalnokosztályt,

fejedelem kincstárának rendbehozására. És így tovább. Ha megmaradt volna a zsidógyűlölet elementaris öszinte formájánál, a nyílt rablásnál, az öszöntszerű gyűlölet bevállásánál, akkor nem hengergetné annyi zsidó író hiába hegynek felfelé a gördülő hordót, cáfolni próbálva ezerszer újra az „antiszemitizmus okait“. Csak mióta tudományos köntöst öltött a zsidógyűlölet, új és új „tudományos“, „szociológiai“ érveket összehordva a régi és változatlanul aljas indulatnak, azóta követi a védekező, „Abwehrliteratur“ egy véget nem érő tekervényes uton ezt az antiszemita irodalmat.

A tudomány tévedéseinek is megvan a maguk életpályája. Először csak a tudomány végez velük és akkor annak csarnokaiból és könyveiből kiszorulnak a röpiratok, folyóiratok, innen a napisajtó hasábjaira és amikor a komoly tudomány már régen nem tartja érdemesnek és szükségesnek az egykori tévedés cáfolatával foglalkozni, akkor a napisajtóban, közéleti szónoklatokban még mindig tovább él és amikor már ezek is kezdenek tudni tévedésükről, népgyűléseken, sörccarnokokban és kávéházakban, majd innen kiszorulva, piacokon és korcsmákban még mindig kedvelt téma és szólásmód az, amit egy áltudós egyszer fecsegett. Mint az elkopott gassenhauerek, melyeket csak a kintornások verklíjei játszanak, korcsmák és konyhák zugaiban énekelnek, úgy szorul a röpiratok és folyóiratok meg a napisajtó hasábjaira a „tudományos“ antiszemitizmus sok hazugsága és butasága. De ezekben még él.

Még sem szükséges ma már komoly tudományos vértézzel boncolgatni az antiszemita irodalmat, vagy szónokait, inkább egyes személyei és feltűnő

jelenségei érdekesek, mint frappáns pszichológiai adatai egy ősrégi szenvedélynek.

A minap tárgyalta ennek a lapnak két kitűnő tárcája Wagner Richárd antiszemitizmusát és gyűlölködő támadásait Meyerbeer és Mendelssohn — Bartoldy zenéje ellen, általában a zsidók szerepe ellen a zenében. Minthogy Wagner egyike a német antiszemita irodalom megteremtőinek és ebben a táborban egyike a legsúlyosabb egyéniségeknek, már kétségtelen zenei zsenije miatt is érdemes foglalkozni közelebbről azzal, honan származhatott az az eltévelyedés, melyre azóta olyan sokan hivatkoznak ellenünk. Talán érdekes lesz egy kevéssé ismert forrásban talált néhány adatnak nyilvánosságra hozatala, melyek psychoanalitikai fényvel világítanak be annak a zenei mesternek szenvedélykatlanába, ahol gyűlölete termett.

Wagner életét túlnyomóan önéletrajza alapján ismerték. Özvegye, Wagner Cosima asszony és tehetségtelen fia, Wagner Siegfried, akik az elhalt mesternek nagyságából élnek, halála után rendkívüli szívóssággal és gondossággal felkutattak minden lehető levélgyűjteményt, kéziratot, okiratot, mely Wagner életének reális megvilágítását hozhatta volna.

Dr. Kapp, a neves művészettörténész kutatta ki nagy bátorsággal és tárgyilagossággal a család által elrejtett, eltitkolt, vagy megvett levelek, okiratok egy részét és az általa nyilvánosságra hozott anyag egyes adataiból valóságos psychoanalitikai kísérletképpen bontakozik ki a nagy, zenész Wagnernek a legtöbb egyéb emberi viszonylatban, érzésben, erkölcsben, jellemében, kis, törpe és sötét vonása, melyek együtt produkálták egy sötét órájában a zsidók elleni gyűlöletes kirohanását is.

(Folyt. köv.)

az iparosságot és egyesíteni.

— Hangsúlyozandó, minden nemzeti eszmét tartó politikai, kulturális ségkére való tekintettel a legújabb legű lesz.

— Összegezve a tika a függőkérdés purifikációja, az or helyzetének feljavit jelleggel: ez az új

A be

Volt egy idő, hatása alatt szép, sen vetették el magzeli alapon üzött Mert az öngyilkosság szerű. Igaz, hogy ennek a szomorú életuntás stigmájára lágra. Ezekben az ságra buzdító könyv hajlamot.

A wertheri könnyű és világfáj világ megokosodott kon nyugvó szempont élők sorából azok, al Helmuta bécsi diák zata. Mert áldozat szöszterinti értelmez miatt nem tudott szkepticizmusához, igazságok vannak. lozofia ragyogó dia érvet hozott fel az lett. A hiba csak elmék saját személgak“ konzekvencia távozásra szólító fokozott illuzióikká és ez a vakság vezetkedez.

Kétségtelen, intellektuális szomszaggesztív parancs hogy a dolgok é tani, meg tudná lákat, melyekből ez tások fakadtak. verednek el Beier Nagylelkűség és a halálban leli m vezette el Beierle ság békés révébe.

Önként felvet arra, hogy a tize a veszedelmes éle sásától? Azt hisz világot látna, al hatása. Mert a ságaira mindig egész testi és lel sak. Rengeteg kéciája, gondolatok ket — azután emlékezetünkben eszméikkel is, m végzetesen, amel tesobben testesi ideáljainkat.

Kétségtelen, éves diák öngy Nietzsche az oka lezengő, az emb mégis mindent át diákban volt a meke. Korunk lémeleikkel café anyagi és szelle is hajótörést s igazságok bontó temes nagyszerű árnyat fektetnek. Az illuziókkal zalmas realitáso igyekszik menel ványban már c teknek. Beierle végzete. Ha tö

az iparosságot és a gazdatömegeket akarjuk egyesíteni.

— Hangsúlyozom, hogy a párt minden kérdésben, minden ténykedésében a keresztény nemzeti eszmét tartandja előtérben. Ezen kívül politikai, kulturális és gazdasági téren, nemzeti ségkre való tekintet nélkül megvalósítjuk a proporcionálizmus elvét. A párt országos jellegű lesz.

— Összegezve mindent: keménykezű politika a függőkérdések elintézésénél, a közélet purifikációja, az ország kulturális és gazdasági helyzetének feljavítása keresztény és nemzeti jelleggel: ez az új párt programja.

A betűk áldozata

Volt egy idő, mikor Goethe „Werther”-ének hatása alatt szép, egészséges fiatal emberek tömegei vetették el maguktól az életet. Akkor az érzelmi alapon üzött öngyilkosságok voltak divatban. Mert az öngyilkosság is lehet epidémikus, divatszertű. Igaz, hogy rendszerint csak azok hódolnak ennek a szomorú divatnak, akik egyébként is az életuntagság stigmájával homlokukon születnek a világra. Ezekben az egyénekben egy-egy öngyilkosságra buzdító könyv aztán kirobbantja a szunnyadó hajlamot.

A wertheri korszak letűnt, az érzelmesség bőkönyű és világfájdalmas korszaka elviharzott. A világ megokosodott és most már filozófiai, eposzokon nyugvó szempontok miatt távoznak önként az élők sorából azok, akiket a sors erre kijelölt. Beierle Helmuth bécsi diák ennek az új áramlatnak áldozata. Mert áldozat, akit a betű ölt meg, a betű szó szerinti értelmezése. Áldozat, aki még fiatal kora miatt nem tudott eljutni Anatole France isteni szkepticizmusához, mely szerint igazság nincs, csak igazságok vannak. A schopenhaueri és nietzschei filozófia ragyogó dialektikája kétségkívül sok súlyos érvet hozott fel az emberi élet értéktelensége mellett. A hiba csak ott és abban van, hogy a nagy elmék saját személyükben nem vonták le „igazságaik” konzekvenciáit és bizony bevárták a természet távozásra szólító parancsszavát. A fiatal emberek fokozott illúzióikkal persze nem látják ezt meg — és ez a vakság vezeti őket a meggondolatlan cselekedetbe.

Kétségtelen, hogy Beierle is annak a tulzott intellektuális szomjúságnak áldozata, mely kizárólag szuggesztív parancsoknak engedelmeskedik, anélkül, hogy a dolgok és gondolatok mögé tudna pillantani, meg tudná látni azokat a szubjektív motívumokat, melyekből ezek a végzetes filozófiai megállapítások fakadtak. Könyvelmés és hősi gesztus keverednek el Beierle diák öngyilkos cselekedetében. Nagylelkűség és korlátoltság; az ész mámorja, mely a halálban leli meg mintegy érzéki kielégülését: ez vezette el Beierle Helmuthot az örök gondolatlan-ság békés révébe.

Önként felvetődik a kérdés: vajjon volna-e mód arra, hogy a tizenhétéves fiatal embereket eltiltsák a veszedelmes életellenes tendenciájú könyvek olvasásától? Azt hiszem, ha ilyen rendelet tényleg napvilágot látna, akkor sem volna semmi gyakorlati hatása. Mert a betű, a könyv mindig relativ igazságaira mindig csak azok rezonálnak, akik erre egész testi és lelki berendezésükkel fogva hajlamosak. Rengeteg könyvet olvasunk, melyeknek tendenciája, gondolatszövege pillanatra érdekel bennünket — azután tartalmuk nyomtalanul mosódik el emlékezetünkben. Ugy vagyunk a könyvekkel és eszmékkel is, mint a szerelemmel, — az hat reánk végzetesen, amelyik legjobban kifejezi, legtökéletesebben testesíti meg lappangó álmainkat és ideáljainkat.

Kétségtelen, hogy Beierle Helmuth tizenhétéves diák öngyilkosságának végeredményben nem Nietzsche az oka, nem az ő káprázatos ormköről lezengő, az emberi élet céljait nihilistikusan és mégis mindent átölelően zengő zarathustrája. Beierle diákban volt a hiba és a korban, melynek gyermeke. Korunk betegesen agyonintellektualizált, elmélettel cafatokra tépett korszak, melynek anyagi és szellemi ellentmondásain igen erős elmék is hajótörést szenvedhetnek. Kérészerűtlen részlet-igazságok bontogatják ki szárnyukat az élet egyetemes nagyszerűsége felett — és a szárnyak sötét árnyat fektetnek a koravén ifjúság hamvas arcára. Az illúziókkal teljes, kutató ifjúság a gyötrő, borzalmas realitások elöl időálló filozófiai rendszerekbe igyekszik menekülni, mert a borzalmas eszmei ingoványban már csak ezeket érzi kemény talaju szigeteknek. Beierle Nietzschehoz menekült — és ez volt a végzete. Ha történetesen Voltaire-ba, vagy Bergson

metafizikájába mélyült volna el, talán egészen más, derűsebb vágányokra fordul élete. De a véletlen nagy ur, maga a végzet. Beierle lelkében volt egy erős rezonanciájú hur, mely az élet értéktelenségét zengte feléje. Ezt a hurt Nietzsche Zarathustrája a lélek többi hurjainak zenéjét elhalkító zengésűvé szította, sziréni zenévé, melynek a szöke és beteg Beierle nem tudott ellentállani.

Minden tragikum mellett is valami nagyszerű

van ebben az öngyilkosságban. A szellem, a gondolat hatalmáról tesz ékes bizonyosságot. Dokumentuma annak, hogy a gondolatot sárba típro, durva, rohanó anyagi világ és tömegek szomszédságában élnek még szomjas lelkek, akik transcedens szomjúságukat csak Lethe vízával tudják eloltani.

Minden keserű és megdöbbentő mementója mellett ez az egyetlen vigasztaló motívuma Beierle diák oktalán cselekedetének. Salamon László

Kemal visszaveri a kurd ellenforradalmat

Több kurd előkelőség letartóztatása

(Konstantinápoly, február 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kurd felkelőknek tegnap sikerült Törökország legfontosabb centrumait, Karbutot, Diarbékirt, Ahist és Desint elfoglalni. A kurdok felkelésének célja az, hogy a Korán uralma visszaállításának örve alatt Abdul Hamid fiát, Selimet ültessék vissza a szultáni trónra. A felkelők ellen az angorai nemzetgyűlés egységesen foglalt állást. A képviselőház egyhangulag hazaárulónak nyilvánította azokat, akik a vallás ürügye alatt a régi rezsimit akarják visszaállítani.

Ujabb jelentések szerint a kormány öt korosztályt mozgósított a lázadó kurdok leverésére. Angorából érkező hírek arról számolnak

be, hogy a kormánycsapatok Kerbutot visszafoglalták. A lázadók fejvesztetten menekülnek. Smed sejtet, a lázadók egyik vezérét elfogták. A sajtó és közvélemény egyhangulag helyesli a kormányintézkedéseket és a legnagyobb szigorú követeli a lázadók ellen. A konstantinápolyi egyetem hallgatói egy gyűlésen felháborodással ítélték el a reakcionárius mozgalmat és köztársasági hűségük mellett tettek hitet.

Konstantinápolyban a kormány rendeletére több kurd előkelőséget és két magasállású katonát tartóztattak le, akiket azzal vádolnak, hogy a felkelők érdekében működtek. Az egész országban haditörvényszékeket állítottak fel.

Megerősítik a beszarábiai határt

Bucuresti-Bukarest, február 27. Bratianu Jonel elnökle alatt értekezlet volt a belügyminisztériumban, amelyen Mardarescu és Tatarcescu miniszterek is résztvettek. Az értekezlet legfőbb tárgya a beszarábiai helyzet megbeszélése volt s miután a kormányhoz olyan hírek érkeztek, hogy Oroszországban csapatösszevonások történnek, elhatározták, hogy a dnyesztermenti határcsapatokat megerősítik. Egyben elhatározták, hogy a közigazgatásban is lényeges változásokat fognak eszközölni a beszarábiai lakosság javára.

Egy liberális szenátor olvasta fel a beteg Nagy Károly püspök tiltakozó beszédét

A kamara és szenátus mai ülése.

— Bukaresti munkatársunk esti telefonjelentése —

(Bucuresti-Bukarest, február 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szenátus mai ülésén napirend előtt, Bianu ismert liberális szenátor emelkedett szólásra és erős támadást intézett a szászág ellen. Adatokkal bizonyítja, hogy a szászok ellenséges érzülettel viselkednek a román állammal szemben. A Bruckental kastélyra vonatkozólag pedig kijelenti, hogy az annak idején magyar állam pénzén épült fel és ezért az

most is az állam tulajdonát képezi.

Schullerus szász szenátor válaszában kijelenti, hogy a kastély a Bruckental-részvénytársaság pénzén épült s hogy Bianu állításai rosszhiszeműek. Azután áttérték a napirendre, amelyen az érettségi javaslat szerepelt. Popovici liberális emelkedik szólásra és elmondja, hogy Nagy Károly kolozsvári református püspök olyan beteg, hogy nem tud megjelenni a szenátus ülésén és őt kérte meg arra, hogy olvassa fel nyilatkozatát, amelyben a magyarság nevében tiltakozik az érettségi javaslat törvényerőre emelése ellen. Popovici vállalkozott is erre és szó szerint felolvassa Nagy Károly beszédét. Beszéde folyamán több liberális élesen megtámadja és azt kiabálja feléje, hogy a magyarsággal cimborál. Schullerus kritizálja azután még a javaslatot s ezzel az ülés véget ért.

A parlament ülésén Orleanu elnökölt. Dr. Lupu beszél napirend előtt és Bratianu Vintila legutóbbi exposéjára válaszol. A költségvetés tárgyalásánál — mondja Lupu — Bratianu Vintila arról panaszkodott, hogy olyan javaslatnál, mint a költségvetés, mely állami érdek, nem élvezi az ellenzéki pártok támogatását. Ha a budgetnél nem is működhetek együtt az ellenzéki pártok a kormánnyal, van egy tér, amelyen valóban együtt dolgozhatnak: az ország adminisztrálásában. Mi ellenzékiek tudomására kozzuk Önöknek az országban előforduló visszaéléseket és Önöknek az volna a feladatuk, hogy ezeket jóvátegyék. De hogyan is kerülhet jóvátételre sor, amikor kormányukban nincsen belügyminiszter. A vlascamegyei visszaélésekről beszélve, kijelenti, hogy ott csunyan becsapták a népet. A hatóságok közegei gabonát szedtek össze a lakosságtól azon a ci-

men, hogy annak árából iskolákat építenek. És mi történt? Elsikkasztották a pénzt.

Madgearu az állami bonok ügyében interpellál. Bratianu pénzügyminiszter kijelenti, hogy egy bizottságot küldtek ki ennek a kérdésnek a megvizsgálására. Madgearu kijelenti, hogy tudomása szerint a bonok négyötöd részét konszolidálták már, tehát nem a konszolidáció menetét kívánja megvizsgáltatni, hanem Argetoianu szerepét azok körül. Konkrét ajánlattal fordul a kamara elé:

függeszék fel Argetoianu immunitását és állítsák bíróság elé.

Bratianu Vintila válaszolni akar, azonban Lupu is szólásra emelkedik és ebből olyan incidens keletkezik, hogy a zaj miatt nem lehet hallani semmit. A pénzügyminiszter gunyos megjegyzést tesz Lupura, mire az a következőket mondja:

„Nézz a tükörbe és meglátod a pófadat.”

Az incidens után Argetoianu nagy figyelem közepette válaszol Madgearu beszédére s a következő fontos nyilatkozatot teszi:

— Ha Bratianu pénzügyminiszter urnak nem lesz ideje a kincstári bonok ügyét a parlament elé hozni, majd elhozom én magam.

Ezzel Argetoianu a kormány közeli bukására célzott és egyúttal arra, hogy azután ők következnek kormányra és ekkor abban a helyzetben lesz, hogy a kérdést a parlament elé hozhatja. Napirendre térnek át, melynek során ratifikálták a román kereskedők és az olasz hitelezők között létrejött konvenciót.

— Államkötvény-szelvények beváltása.

A pénzügyminiszter rendeletet adott ki a Nemzeti Banknak, hogy a konszolidált államkölcsönök első évnegyedi szelvényeit március elsején váltsa be. E szelvények értéke körülbelül két és félmillió francia frankra tehető. Ez az összeg a vámtételek emeléséből ered, amivel e szelvények beváltása a megállapított időszakokban biztosítja van.

* Oradea-Maren hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéz az Uj Kelet nagyváradi képviselője, Blum Zsigmond. (Ezredévi emlék-tér) Parcul Eminescu 2. sz. (Ernyőzlet).

Éh-halál a bőség országában

A nagy ellentétek városa

(Montevideo, január végén, az Uj Kelet ki-küldött tudósítójától.) Odahaza most kemény tél van, itt Montevideóban bő sugárzással ontja tropikus színeit a nyár. Rengeteg fürdőző lepi el a város kontinentális híri strandjait. Ezek a plazsájának nevezett strandokon pereg le Montevideo társadalmi élete, melynek fókuszában gyönyörű és gyorsan hervadó nők állanak. A lehült éjszakai levegő selymes simitásában villamosok végtelen kocsisora várakozik a strandokról hazaözönlő fürdőző vendégeknél.

A nők városa

Montevideo a természeti szépségek és a nők városa. Sehol a föld berekségén nem uralja annyira az egész életet a nők szépsége és befolyása, mint itt. Szinte keleti vonásokra emlékeztet a nőknek való hódolás s talán sehol, még Keleten sem követnek el a nők mindent azért, hogy a férfiaknak tessenek. Az éghajlat tropikus volta a szenvedélyeket is tobzódókká teszi. Az élet, az energiabőségétől felfokozottan itt lázasabban működik, mint a hűvös Európában. Az élvezet utáni hajsa az egész életet uralja, sietnek az emberek, mert a tropikus napsugarak alatt hamar hervad el az ifjuság.

A szörnyű kontraszt

Ezekkel a buja szépségekkel szemben szörnyű kontrasztként áll a kévándoroltak réttentő nyomorúsága. Aki nem látja, talán el sem hinné, hogy Uruguayban, ebben a termőföldekkel, nemeselemekkel, gyümölcsökkel gazdag országban ennyi nyomorúság jusson ki embereknek, melyek családok reményektől üzetve, mint Eldorádóba jöttek ide. Pedig ez az ígért földje a bevándorlónak a képzeletbeli ígértnek még egyetlen százalékát sem nyújtja. A természet pazar szépsége mellett, a buján ömlő napsugarak izzása alatt kétségbeesés hajtja, üzi a kévándorlottak seregeit. Hogy lehetséges ez? — kérdezi a kétkedő. Ime a felelet:

Azért van ez így, mert földbirtokhoz nem juthat a bevándorló, gyáripára pedig alig van az országnak, kereskedelme is importálásból és részlet-eladásokból tengődik. Még legtöbb elhelyeződési lehetőséget a közép- és kisipar nyújt. Azonban ez is csak a szakmunkásoknak. Az egész világon dúló gazdasági krízis hulláma ide is elért és lefokozta a termelést. Munkát találni legalább is bevándorlónak, nehezebb, mint bármelyik más táján a világnak. S ha már talált is munkát, szociális helyzete annyira bizonytalan, hogy máról-holnapra minden felmondási kötelezettség nélkül az utcára tehetik.

Igy történik meg, hogy a bevándorolt szakmunkások nagyrésze napszámosként kénytelen kinlódni, napi 1.50, vagy 1.80 pezó munkabérért. A napszámosok nagy része a huszföldolgozó gyárakban kap elhelyezést, amelyekben ha ma ötszáz munkást vesznek fel, holnap hatszázat bocsátanak el. Az építkezési munkáknál foglalkoztatott munkások helyzete még bizonytalanabb, mert Montevideóban, ha eszések vannak, szünetel az építkezés, ami viszont igen gyakran történik meg. Az angol kezében lévő huszföldolgozó gyárak testet és lelket ölé munkarendszerükkel ezer és ezer bevándorló reményének és önbizalmának lettek már temetőivé. A hűtőkben állandóan 18 fokos hidegben, térdig mocsokban és fagyuban gázolva kell kinlódni a munkásnak s mégis boldog az a bevándorló, aki ezekben a szörnyű műhelyekben foglalkozáshoz juthat. E gyárak munkásainak külön városnegyede van: a Cerro. Az idén azonban ezek a gyárak is redukáltak üzemüket s így a munkások ezrei kerültek éhesen és rongyosan az utcára. A Cerroban szörnyű, dickensi tollra méltó nyomor ütötte fel a fejét. A munkások népgyűléseken követelték a kenyeret és a munkát, melynek hatása alatt a kormány most azon töri a fejét, hogy az angolok kezén lévő huszföldolgozó üzemeket nacionalizálja.

A jó pénz, olcsó élet hiábavalósága

Mit ér ezzel szemben az, hogy az ország finandális helyzete a legkitünőbb? Mit ér, hogy a pezo értéke a dollárral vetekszik, hogy ha ez az értékálló pénz csak a gazdagoknak jelent örömet, vidám és gondtalan életet? Mit ér, hogy az élet olcsó, hogy egy

pár cipő alig öt-tíz, egy ruha 35—60 pesoba kerül, ha a munkátlan, szörnyű nyomorúságban vergődő emigráns csak a bankokban, vagy a pénzbevaltó helyeken láthat magasabb pénzegységet? Mit ér, ha a szellemi munkásokat nagyszerűen, havi 70—100 pezoval fizetik, ha tisztviselői állásról még legmerészebb ábrándjaiban sem álmodozhat bevándorló?

Az emigráns-ház borzalmai

Van itt Montevideóban egy ugynevevett emigráns-ház, melynek nyomorát, lakóinak szörnyű le-rongyoltságát és szenvedését alig bírja toll leírni. Akit a saját nyomora ki nem üldöz innen, azt bizonytal kiüldözi társai nyomorának a látása. Csak félórát időztem e nyirkos falu nagytermekben, de amit láttam, az egy egész életre elég. Családok és magánosok lesaványodva és lerongyolódva viaskodnak itt az éhenhalás rémével. Apatikus szemekkel fekszenek kopott fekvőhelyeiken, melynek egyetlen huzata a testükről cafatokban leegő ruha. Ételük kutyvalék, melyről még vegyész is alig tudná megállapítani, hogy étel-e, vagy moslék. Igaz, akadnak e nyomorultak között is olyanok, akik semmint valami erőfeszítést igénylő munkába álljanak, inkább

Nem módosítják a lakbérleti törvényt

A Vadul Comercial nem kerül parlament elé

(Bucuresti-Bukarest, február 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagy megdöbbenést keltett kereskedők körében az a hír, mely néhány nappal ezelőtt látott napvilágot és amely arról számolt be, hogy a kormány nem bocsátja tárgyalás alá a Vadul Comercialt. A megdöbbenés érthető volt, mert a kormánynak ez az elhatározása egzisztenciájában támadja meg azokat a kereskedőket, akik üzlethelyiségeiket bérlik.

Románia még megközelítőleg sincsen abban a helyzetben, amelyben szabaddá lehetne tenni az üzlethelyiségek forgalmát. Már pedig, ha életbe-

itt tengetik életüket. A bevándorolt szellemi munkások mindennel megpróbálkoznak. Egyikük virslit, másikuk cukrot árul, a harmadik napszámosnak megy el, vagy beáll boltiszolgának. A megélhetést megkeresik ugyan, de ennél aztán többre alig futja. Közben reménykednek, hogy majd csak valami jobb pozícióhoz jutnak, azonban az idők telésével rájönnek ők is, hogy reményük meddő és haszontalan. Vannak itt hazai emberek, akik otthon hivatalnokok és kereskedők voltak, s itt a foglalkozások minden lehetőségét kipróbálták. Ma már csak álmodnak: ingyen, vagy olcsó uton hazajuthatni.

Az, akinek pénze van, aki szórakozni akar, ám jöjjön ide Montevideoba, élvezze az élet tropikus szépségeit, örüljön az életnek, mely itt pazar színekben tobzódik, de aki egzisztenciát akar itten teremteni, az maradjon inkább otthon, nehogy későbbi megbánásnak faj legyen a heverője. *Testvéreim higgyetek addig, míg nem késő!* Ha már küzdeni és kinlódni kell, küzdjétek és verejtékezzétek otthon, hol rokonok és barátok vesznek körül beneteket, hol minden kő és fa ismerős szemeteknek, hol ha betegség ér utól beneteket, van kéz, amely ápoljon, van szó, amely vigasztaljon. Itt mindez megszűnik. Itt csak a tülekedő, materiális élet gyötrelmei várnak rátok, itt nincs részvét, nincs szellemi pi-henés, csak gyötörő robot és nyomorúság, avagy késő megbánás, melynek szomorúsága borzalmak közöny-be vész el. . . .

Görömbölyi János

Az angol szakszervezeti küldöttség jelentése Oroszországról

A szovjet sem szellemében, sem gyakorlati kivételében nem zsidó. Aki nem dolgozik, nem kap lakást

(London, február 27. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ismeretes, hogy az angol szakszervezeti tanács a közelmúltban delegációt küldött Oroszországba azzal, hogy a szovjet új berendezéseit tanulmányozza és arról kimerítő és a lehető legtárgyalogabb jelentést tegye meg.

Ez a jelentés most készült el. Eszerint a vörös hadsereg mai létszáma pontosan 563 ezer, míg 1923-ban 5,300,000 orosz férfi állott fegyverben. A szovjet egy nemzetvédelmi szervezetet léptetett életbe, a svájci miliciához hasonlót. Hatheti kiképzés és négyéves szolgálati idő alapelvei ennek az új katonai rendszernek.

A lakáviszonyok a jelentés szerint elég siralmasak. A bizottság ellátogatott a bakui olajmezőkre, ahol olyan lakásokat talált, amilyeneket a bizottság egyetlen tagja sem tapasztalt más országban. Olyan tömeglakások vannak, amilyenben egy angol paraszt tehenét, vagy disznáját sem tartaná. A szovjet a petróleum-bérletek nyereségeiből elsősorban házakat fog építeni a munkások számára.

Politikai szabadság a jelentés szerint Oroszországban nincs. A proletáritás diktatúrája uralodik, olyan, amely nem bírja el az európai államok demokráciáját. A sajtó, a szöszék, a tribün, iskolák, egyetemek és a hadsereg szigorú ellenőrzés alatt állanak. A bizottság megállapította, hogy az orosz rendszer nem nevezhető kommunizmusnak, hanem inkább államszociálisnak, vagy pedig államkapitalizmusnak.

A sztrájkjogról a jelentés ezeket mondja: A munkásságnak joga van sztrájkolni, azonban csakis az államhatalom tulkapásai ellen, minthogy az állam tekinthető Oroszországban munkaadóknak.

Azt állítják, hogy a szovjetrendszer alapjában véve zsidó uralom. Ez teljesen ellenkezik az igazsággal. A szovjet sem szellemében, sem gyakorlati kivételében nem zsidó. A zsidók befolyása csak ott érvényesül, ahol magasabbrendű értelmiségre nélkülözhetetlen szüksége van az országnak.

lépteti a kormány ezt a rendszert régi megbízható kereskedők lesznek kiszolgáltatva a háziurak kényekedvények. Egyetlen reményük volt a kereskedőknek az a kis sugár, amely a bérleteknek egy évre való meghosszabbítását helyezte kilátásba. Ez a remény azonban ugyancsak korainak bizonyult, mert bukaresti illetékes körökben ma az a hír terjedt el, hogy a kormány nemcsak, hogy nem fogja betervezni a Vadul Comercialt, de el van tükélve, hogy a lakbérleti törvényt sem fogja módosítani az üzleti bérszerződések meghosszabbításával.

A születések ellenőrzéséről a jelentés így szól: A születések megakadályozását büntetőjogilag üldözik, ha a mütéti beavatkozást arra nem jogosított személyek végzik. Azonban minden asszonynak joga van valamelyik állami kórházban kívánni, hogy mütéti uton szabaduljon az anyaságtól, abban az esetben, ha a szülés alááshatná egészségét, vagy ha a nők a lebetegedés és annak következményei közéleti tevékenységében gátolhatnak. Ez a törvény különben ma még homályos és sok félreértésre adhat okot, úgy, hogy a szovjet új és teljesen precíz törvényt készít elő.

A nők teljesen egyenjogúak a férfiakkal és a házasság kölcsönös megegyezés útján bármikor feloldható. A formális házasság a törvények szerint szinte fölöslegessé lett, minthogy a törvénytelen gyermek is minden tekintetben egyenjogu a törvényessel. A válás után az apa a gyermeket tizenhétéves koráig tartozik jövedelmének harmadával ellátni.

A szerelem hasznosítását szigorúan üldözik, a prostitúció teljesen törvénytelen valami és a férfit épügy büntetik, mint a nőt. A nagy erkölcselenség, amely a polgárháboru idején dívott, teljesen megszűnt.

Azok, akik tizennyolcadik életévüket betöltötték, egészségesek és nem dolgoznak, elvesztették minden politikai és szociális jogaikat. Tartoznak a legnagyobb tarifákat fizetni és egyhónapi felmondás után kitehetik őket lakásukból, hogy helyet csináljanak egy munkás számára.

Aki azonban önhibáján kívül nem jutott munkához, arra a büntető szankciók nem vonatkoznak.

Ne vásároljon addig csillárt, míg Kiszlingtől nem kapott árajánlatot. Kiszling Rudolf és Fia — Román csillár és bronzárügyára — Timisoara.

Az Uj Kelet az ország napilapja. Szerkesztők: G. Felelős szerkesztő: Előfizetési árak: 240 lei, fél év: 1200 lei. Az Uj Kelet cíkj megjelölése.

Ugy elnéze fejezésű zsidó szemek és ősz

Szombat

5865 Ádár 4

Szidra: Törüma

1925 február 28

sága is ennek Spinoza regényeket. De abban értő közönségek bach fájó szívvel kodással kapcsol Spinozához. Ele mányos munkák hogy a nagy szemléletét meg hallatlan mere falusi elbeszélé kitette a világot is egyike az akiket a zsidó

— Előlépt volt prefekturái t. Az új rendőrtiszt osztást. A rendőri rokonszenvvel fog tetést.

— Szabó Zoltánhoz. M Zoltán, a kolozsvi igazgatósággal tö Román Operától. A kultuszminiszter Román Opera i Szabó Zoltánnak tését. Az igazgat Zoltán visszazse

— Az ötsz lése. Bukaresti Kelet, hogy me ötszázlejes bank kicserélést az t jegyek kiállítását sításuk s a hamzatala nem ne bankjegy közül legtöbb hamisított zeti Bank a pé tésben elhatároz bankjegyeket. lejesek különböző szen is van s a kétélejesekkel Egyelőre annyit pénzügyminiszter dötteiből bizott lejes bankjegyeket állapítsa.

— Nincs tó kenyérről szóló csok és erkölcsö kenyér meg fó távirati ügynök amely elmondja mester, aki Pul böző kísérleteke

Tavas

Sitoco 166

A gyermek teste megérzi, ha nem valódi

Höfer hintőport, cremet, szappant használnak.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemese erdeilyi és bansági zsidó ság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő-
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre
 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás
 megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Ugy elnézem a képét: szép, fájdalmas ki-
 fejezésű zsidó arc, boltos ivü homlok, szomoru
 szemek és ősz szakáll: Berthold Auerbach, a

Szombat
 5865 Ádár 4
 Szíra: Törüma
 1925 február 28

költő és regényíró, a falu
 költségzetének meglátója és
 helyének kivívója a világ-
 irodalomban. 1812. február
 28-án született Nordstetten-
 ben, a Schwarzwald mellett.
 A vére és szívének hajlandó-
 sága két szerelme felé haj-
 totta: a zsidóság és Spinoza,
 ennek a két szerelmének a
 neve. Első irodalmi munkás-
 sága is ennek a két szerelmének szólt.
 Spinoza regényt írt és zsidó tárgyú elbeszél-
 seket. De abban az időben nem volt még meg-
 értő közönsége a zsidó irodalomnak és Auer-
 bach fájo szívvvel, de annál nagyobb ragasz-
 kodással kapcsolta életét másik szerelméhez,
 Spinozához. Életének egész irodalmi és tudó-
 mányos munkássága abban csucosodott ki,
 hogy a nagy zsidó filozófus pantheista világ-
 szemléletét megismertesse és megszerettesse a
 világgal. És közben egyre írta az akkor még
 hallatlan merészséggű, majdnem naturalista
 falusi elbeszéléseit, amelyekkel nevét megörö-
 kítette a világirodalom történetében. Auerbach
 is egyike azoknak a nagy szellemeknek,
 akiket a zsidó géniusz adott a világnak.
 (g. j.)

— Előléptetés. A belügyminiszter Pop Jonel,
 volt prefekturái titkárt rendőrkapitánnyá léptette elő.
 Az új rendőrszót a bünygyi osztályhoz nyert be-
 osztást. A rendőrség tisztái és tisztviselőikara nagy
 rokonszenvvel fogadta ezt a megérdemelt előlép-
 tetést.

— Szabó Zoltán visszaszerződött a Román Operához. Megírta az Uj Kelet, hogy Szabó
 Zoltán, a kolozsvári Román Opera baritonistája az
 igazgatósággal történt konfliktusa miatt megvált a
 Román Operától. Mint beavatott helyről értesülünk,
 a kultuszminiszter rendeletet intézett a kolozsvári
 Román Opera igazgatóságához, melyben elrendeli
 Szabó Zoltánnak az Operához való visszaszerződte-
 tését. Az igazgatóság a rendelet értelmében Szabó
 Zoltánt visszaszerződöttette az opera tagjai sorába.

**— Az ötszázlejes bankjegyek kicseré-
 lése.** Bukarestből jelentik: Megírta már az Uj
 Kelet, hogy mértékadó körökben felmerült az
 ötszázlejes bankjegyek átcserelésének terve. A
 kicserélést az tette szükségessé, hogy a bank-
 jegyek kiállítására kevésbé egységes, s azért hamis-
 sításuk s a hamis ötszázlejesek forgalomba hoz-
 zatala nem nehéz. Tény, hogy valamennyi
 bankjegy közül az ötszáz lejesekből került a
 legtöbb hamisítvány forgalomba. Ezért a Nem-
 zeti Bank a pénzügyminisztériummal egyetér-
 tésben elhatározta, hogy kicseréli az ötszáz lejes
 bankjegyeket. Egyes hírek szerint az új ötszáz-
 lejesek különböző rajzok s javarésze már ké-
 szen is van s az átcserelés állítólag az egy- és
 kétlejesekkel egyidőben fog megtörténni.
 Egyelőre annyi történt, hogy a Nemzeti Bank
 pénzügyminisztérium és számvéviszék kikül-
 döttéből bizottságot szervezett, hogy az ötszáz-
 lejes bankjegyek kicserelésének módozatait meg-
 állapítsa.

— Nincs többé száraz kenyér. A száraz
 kenyérről szóló közmondások, intelmek, jótaná-
 csok és erkölcsösökdek elbujhatnak. A száraz
 kenyér meg fog szünni, legalább is a svájci
 távirati ügynökség egyik genfi jelentése szerint,
 amely elmondja, hogy Bernben Jean Matti pék-
 mester, aki Pullyban lévő nyaralójában külön-
 böző kísérleteket végzett a kenyér puhántartá-

**Felmentették Bárdos Ernőt
 a hatmilliós pénzbírság alól**

A nagyváradi törvényszék szenzációs ítélete. Semmisnek nyilvánították az érdekelt vámhatóság jegyzőkönyvét

(Cluj-Kolozsvár, február 27. Az Uj Kelet munkatársától). Annak idején egész Erdélyben szenzációt keltett az a csempészési per, amelynek egy időközben külföldre szökött vámtiszt, egy budapesti kereskedő és Keleti Gizin, a nagyváradi színház művésznőjén kívül Bárdos Jenő, a kolozsvári Au Bon Gout divatárucég főnöke volt a szenvedő hőse. Bárdost a nagyváradi vámbírság 6 millió 60 ezer lej pénzbüntetésre ítélte, mert hét selyemmel meg-
 rakott utiböröndöt átesempészett a határon. A nagykereskedő átszenvedett egy rövidebb ideig tartó vizsgálati fogságot is, majd később 100 ezer lej óvadék ellenében szabadlábra helyezték. Az állítólagos csempészárut a vámhatóság lefoglalta.

Bárdos néhány nappal a szabadlábrahelyezés után Magyarországra utazott és megrongált egészségének helyreállítása céljából egy budapesti szanatóriumba vonult vissza. Néhány nappal ezelőtt jogi képviselője útján értesítést küldött az ügyben illetékes nagyváradi törvényszék elnökéhez, hogy távozásának indító oka főleg a hatóságoktól elszenvedett méltatlan bánásmód volt és miután ártatlannak érzi magát, a főtárgyaláson személyesen fog megjelenni a bíróság előtt. Ezt az ígérését azonban, kétségtelenül leromlott egészségi állapota miatt, nem válhatta be.

A szenzációs csempészési ítéletet egy héttel ezelőtt tárgyalta a nagyváradi törvényszék. Bárdos Jenőt dr. Fischer Tivadar kolozsvári ügyvéd képviselte. A bíróság kihallgatta a vámfőnökség alkalmazottait és a tanuvallomások alapján szenzációs ítéletet hozott, amelyet ma délelőtt hirdettek ki.

Semmisnek nyilvánította a vámhatóság által felvett jegyzőkönyvet és felmentette

sára, megtalálta annak a módját, hogy a kenye-
 ret korlátlan ideig frissen lehessen tartani. A
 találmány iránt angolok érdeklődtek elsősorban
 és Cardiffben lévő nagy gözmalom tulajdonosa
 meg is állapodott Mattival a szabadalom tekinté-
 tében. Matti kijelentette, hogy szabadalmát
 elsősorban a svájci hadsereg vezetőségének ajánlja
 fel és ha ezzel nem tud megállapodni, akkor a
 cardiffi gözmalom tarthat igényt a szabadalomra.
 Amennyiben az angol cég prefektuálná a fel-
 találással az üzletet, nyomban hozzájárul az örökké
 friss kenyér gyártásához, amit azonnal széjjel-
 küldenek a világ minden országába.

K. K. L. Biztosok!

Allítsatok össze a gyűjtő csoportokat!
 Irjátok össze a zsidó családokat!

Purim Palesztináé!
 Slachmonesztért föld Érec Jiszraelnek!

**— Óriási dollárkölcson amerikai gabona-
 exportra.** Washingtonból jelentik: A képviselő-
 ház mezőgazdasági bizottsága törvényjavaslatot
 nyújtott be az amerikai mezőgazdasági termékek
 kivitelének támogatásáról. A javaslat szerint a
 kormány ötvenmillió dollárnyi hitelt bocsátana
 a termelők és exportőrök rendelkezésére. A nagy
 összeg arra szolgálna, hogy a mezőgazdasági
 termékek megfelelő áron helyeztessenek el
 Európában és ennek arányában fokozzák a ter-
 melést az Unió államaiban.

* **Biztosítsuk** életünket és vagyónkat a
 Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nál. Képviselőt
 az ország minden helységében.

* **Székrekedés** ellen **Purgó** eredeti doboz-
 ban. (3)

* **Rosenfeld** Jenő pénzbeszedő lapunktól ki-
 lépett, így pénzt részünkre fel nem vehet, nevünk-
 ben el nem járhat.

Bárdos Jenőt a 6 milliós pénzbírság meg-
 fizetésének vádja alól.

Egyben kötelezte a törvényszék a vámható-
 ságokat, hogy az Au Bon Gout-cég tulajdonát
 képező lefoglalt árukat haladéktalanul szolgál-
 tassák ki. A vámközvegek, akiket a törvény
 értelmében a kiszabott bírságnak háromnegyed-
 része illetne, természetesen mindent megtesz-
 nek a törvényszék felmentő ítéletének nullifi-
 kálására és miután csempészési ügyben a tör-
 vényszéki ítélet ellen felebbezésnek helye nincs,
 semmiségi panasszal fordulnak a Semmitőszékhez.

Tudvalevő, hogy az Au Bon Gout cég
 kényszeregyezés előtt áll. Miután a Semmitő-
 szék döntése valószínűleg 3—4 hétig is elhu-
 zódik, a cég hitelezői kérvényt nyújtanak be
 a kolozsvári törvényszékhez, hogy az e hónapra
 kitűzött kényszeregyezési tárgyalást a Semmi-
 tőszék ítélete utáni időkre halassza el.

A nagyváradi törvényszék a felmentő íté-
 tet alaki okokkal indokolja. Így többek között
 azzal, hogy a jegyzőkönyvet nem a vádlottak
 jelenlétében vették fel s hogy a jegyzőkönyvet
 az anyagilag érdekelt vámtisztviselőknél kívül
 érdektelen személy nem írta alá. A jegyzőkönyv-
 ben nincsen feltüntetve a csempészés helye,
 sem annak körülményei.

Érdekes, hogy a mult hét folyamán a ko-
 lozsvári vámhivatal jogtalanul elárvereztette
 az Au Bon Gout cégnek egy millió lej értékű
 lefoglalt szövetárúját. A szöveteket egy kolozs-
 vári textilnagykereskedő vette meg 501 ezer
 lejért. Kétségtelen, hogy a felmentő ítélet után
 a miniszterium ezt az árverést nem fogja jóvá-
 hagyni.

Bárdos Jenő az ítélet következményekép-
 pen nyugodtan visszatérhet az országba és át-
 veheti üzlete vezetését.

* **Dr. Radnay és Fényes Janka** tánciskolá-
 jában a Ref. Kollégium tornatermében (v. Parkas-
 utca 16.) március 1-én és minden vasárnap
 délután 6—10-ig koszorutánc. (Bejárat a templom
 melletti kiskapun.) Március 2-án kezdődik az új
 babakolon, iratkozni még lehet.

* **Műhímző-műhely.** Elvállalja mindenféle
 zsidó és keresztény templomi munkának a leg-
 régebbi, eredeti francia módszerű arany és ezüst
 himzését, egyházi és világi zászlók, díszmunkák,
 estélyi ruhák és egyensapkák himzését selyemmel,
 gyönggyel vagy arannyal. Nagy Matild Str. Tuna-
 rilor (Zápolya-utca) 17/a.

Tavaszi férfidivat-revü

vasárnap,
 március
 1-én az

URANIA

Uridivat áruházban,
 Calea Regele Ferdinand No

34.

URANIA-
 mozgóval
 szemben.

Stroco 168

Okvetlenül tekintse meg!

KÖZGAZDASÁG

Az UGIR akciói a nagyipar érdekében

A vámtarifák és egyéb aktuális ügyek

(Cluj-Kolozsvár, február 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyiparosok és munkaadók szövetségének kolozsvári tagozata ma körlevelet küldött szét tagjaihoz, melyben ismerteti a nagyiparosokat érdeklő egyes kérdéseknek jelenlegi fázisát. A terjedelmes körlevél pontokba foglalja a szövegre levő egyes kérdéseket, amelyeknek lényegét az alábbiakban közöljük:

1. Az új behozatali vámtarifa előkészítő munkája már megkezdődött. A kérdéssel foglalkozó főbizottságon kívül kisebb speciális bizottságok foglalkoznak a behozatali cikkek csoportosításával, azonban nem lehet tudni, meddig fog tartani a bizottságok munkája és mikor lépteti majd életbe a kormány az új behozatali vámtarifát. Ezért az UGIR bukaresti központja a legutóbbi fővám bizottsági ülésen azt a javaslatot tette, hogy a belföldi ipar védelme érdekében az arany-átszámítási kulcsot a jelenlegi 30 százalékról 40 százalékra emeljék fel. A kérdéssel a pénzügyminisztérium illetékes osztálya foglalkozik és rövidesen döntés várható.

2. A készáru kiviteli vámtételeinek leszállítása tervszerűen tovább folyik. A legközelebbi vámbizottsági ülésekre előkészítette a szövetség javaslatát az 1914. eleje óta 2-5 százalékgig redukált exportvámtételeknek a teljes törlését, továbbá a puha és kemény fűrészanyagokra vonatkozó további vámszállítást.

3. Az adóügyekkel kapcsolatosan közli a körlevél, hogy a részvénytársaságok és más nyilvános elszámolásra kötelezett vállalatok legkésőbb április 30-ig tartoznak adóvallomásaikat

benyújtani, mert újabb haladékot a benyújtásra nem fognak adni.

4. A munkásbiztosító kerületi pénztárak mellett működő ellenőrző bizottságokat március első felében fogják kinevezni.

5. A Codul Muncii ügyében a szövetség megtette a szükséges lépéseket az irányban, hogy a törvényjavaslatot még a parlamenti tárgyalás előtt az érdekeltek körök bevonásával ankét keretében részleteiben is megtárgyalják.

6. Az idegen szakmunkások kérdésében a szövetség intervenciója következtében kimondta a legfelsőbb bizottság, hogy azok a szakmunkások, akik fel vannak terjesztve a nagyiparosok jegyzékében, a további intézkedésig semmi körülmények között sem utasíthatók ki az ország területéről.

7. A munkabérekkel kapcsolatosan megállapítja a szövetség, hogy az időközben lejárt bérszerződések megújítása során, minden komolyabb küzdelem nélkül történt meg. Kolozsváron az utolsó három hónap indexe közel 4 százalékkal emelkedett. Ezzel szemben a nagyváradai munkügyi inspektor több mint 5 százalékos drágulást állapít meg ugyanerre az időre.

Végül a bukaresti központ közli tagjaival, hogy a közlekedésügyi minisztérium intézkedése folytán elrendelte a CFR vezérigazgató-sága, hogy az államvasutak részére szállítások alkalmával a belföldi termelő cégek mentesítenek az 5 százalékos ideiglenes biztosíték letétele alól.

† Jugoszláv-magyar tarifakedvezmény.

Jelentették már, hogy Jugoszlávia kormánya elhatározta, miszerint a Romániával való jó szomszédi viszonyra való tekintettel életbelépteti Romániával szemben a kedvezményes vám-és tarifaegezményt. Magyarország és Jugoszlávia között ideiglenes megegyezés jött létre az alábbi tarifakedvezményről: Az egyezményben érintett magyar vasutagazgatóságok az SHS. királyságból kiinduló transzitoszállítmányoknál vonalalkon a következő engedményeket adják: Gyorsáru: a) és b) osztály 40 százalék, c) és d) osztály 20 százalék. Teheráru: 1. osztály 40 százalék, 2-6. osztály 30 százalék, 7-14. osztály (cereáliák és liszt kivételével) 30 százalék. A cereáliáknál és lisztnél (10. osztály) 20 százalék. A 19. a) és b) osztály (sertés kivételével) 20 százalék, a sertések (19. b) osztály) 25 és 30 százalék. 20. osztály 20 százalék. A jugoszláv vasutagazgatóságok vonalalkon a magyarországi transzitoszállítmányok részére: Gyorsárúnál: közönséges tarifánál 40 százalék, leszállított tarifával 20 százalék engedményt adnak. Teheráru: I., II., III. a) és III. b) osztály 35 százalék. Kivételes A) tarifa, IV. a), b), c) 25 százalék. B) 15 százalék. Az 1. speciális tarifánál 20 százalék. — A Magyarországra irányított transzitoszállítmányoknál a jugoszláv vasutak a következő kedvezményeket adják: Gyorsáru: Rendes A) tarifa 40 százalék. Leszállított A) tarifa 20 százalék. Teheráru: I., II., III. a) és III. b) osztály 35 százalék. A) osztály 25 százalék, B) osztály 15 százalék.

† Magyarországi gazdasági hírek.

Budapestről jelentik: Tőzsdei körökben a szombati tőzsdénap visszaállítását gondolatával foglalkoznak, bár a tőzsdetanács a prágai és bécsi példát egyelőre nem kívánja követni, mert a tőzsde oly lanyha, hogy a kis forgalom lebonyolítására elegendő a mostani négy nap. Vannak olyanok is, főleg a régi tagok, akik csak három tőzsdénapot kívánnak. — A Magyar Általános Hitelbank és Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank érdeklődőssége kiépítésének gondolata ismét felmerült, még pedig olyan formában, hogy a

fúzió lehetősége nincsen kizárva. Az elhunyt Ullmann vezérigazgató a tervet annak idején még nem tartotta megvalósulásra érettnek, ma azonban, e két tökeerős pénzintézet szorosabb kooperálása, esetleg fúziója jelentékeny jó hatással volna a magyar piacra. — A Magyar Jegyintézet és Pénzügyügyi központ a középipar hitel-igényének kielégítése elől mereven elzárkózik s annak termelési lehetőségét a pénzügyi teljesen illuzóriussá teszi. Ezért 21 magyarországi középipari vállalat hitelszindikátust alakított és egy pénzügyi közvetítésével egy angol konzorciumtól, tíz százalékra, százezer angol font hitelt vesz fel. — A Magyar Államvasutak aktív, 1924 második felében 154 billió korona kiadással szemben, a bevétel 1.8 billió magyar korona volt.

A mai valutapiac

A mai napon tartozkodó volt a devizapiac hangulata. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 343-347, magyar korona 350-355, cseh korona 6-05-6-10, francia frank 10-65-10-70, svájci frank 39-50-39-60, dollár 205-00-206-00, angol font 987-993, olasz lira 8-35-8-40.

Valutapiac február 27-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1062-00, Berlin —, London 82-00, Newyork 205-50, Róma 834-00, Zürich 39-50, Bécs —, Prága 608.

Bukarest. Valuták: Napoleon 750-00, márka 48-50, leva 134, török lira 104, font sterling 965, francia frank 10-65, svájci frank 39-00, olasz lira 835, drachma 335-00, dinár 325-00, dollár 202-50, lengyel márka 38-00, osztrák korona 29-00, magyar korona 27-00, cseh korona 595.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 124-31-124-00, Amszterdam 208-25-208-50, Newyork 520-75-520-50, London 2475-50-2474-00, Páris 2680-00-2680-00, Milánó 2110-00-2105-00, Prága 1542-50-1542-50, Budapest 71-88-71-88, Belgrád 833-75-835-00, Bukarest 253-75-255-00, Varsó 100-25-100-50, Bécs 73-45-73-45.

Párisi tőzsde: Bukarest 940-00 Zürich 374-00.

Lindenfeld Sándor

gabonabizományos, a temesvári Sváb Központi Bank R.-T. képviselője

ORADEA-MARE,

Strada Pictorial Grigorescu 6. — Telefon 12-04.

Sürgönyeim: LINDFELD.

Biztosítsunk az

„ORIENT“

Általános Biztosító R.-T.-nél

Ha művészi kiviteleit fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit, asztalok furniőrüzleteiket legolcsóbban itt szerzhetik be

SPORT

Értekezletre hívták össze a Comitetul Regionalok labdarúgó-szakosztályának elnökeit

A központi FBA ülése

A központi labdarúgószakosztály a felhalmozott munka miatt egymásután kétszer tartott ülést ezen a héten. Főbb határozatai a következők:

A török-román válogatott mérkőzés ügyében tudomásul vették a török szövetség választását és megteszik az előkészületeket a mérkőzésre, amely május 3-án lesz megtartva Bukarestben. Előzőleg május 1-én ugyancsak a fővárosban kerül eldöntésre Bukarest—Konstantinápoly válogatott mérkőzés is.

Örömmel veszik tudomásul az osztrák szövetség átiratát, hogy készek felvenni a sportösszekötést Romániával és hajlandók válogatott mérkőzést játszani reprezentatívjeinkkel. A terminus megállapítására vonatkozólag megindultak a tárgyalások.

Egyes külföldi lapok téves híreket közöltek a román és lengyel sportszövetség közt fennálló konfliktusról és ezért elhatározta a szakosztály, hogy azokban a lapokban, amelyekben a hírek megjelentek, cáfoló nyilatkozatot fog közzétenni.

A bukaresti Juventus bejelentette, hogy husvétkor nagyszabású körmérkőzést kíván rendezni külföldi csapatok részvételével. Miután a szakosztály hasonló körmérkőzésre már ez előtt engedélyt adott a bukaresti Tricolornak, a Juventus bejelentését nem vette tudomásul azzal, hogy akciójával anyagilag ártana a Tricolornak. A körmérkőzésekre az engedélyt tehát a szövetség nem adja meg.

Az ézevi sportprogram összeállítása érdekében a központi FBA táviratilag felkérte a kerületi szövetségeket, hogy legkésőbb május 10-ig jelentsék be, milyen mérkőzéseket (nemzetközi, városközi, kupa stb.) kötöttek le eddig, illetve milyen mérkőzésekben való részvételre vállaltak kötelezettséget.

A szatmári Törökvs óvást adott be az ősszel lejátszott NAC—Szatmári Törökvs mérkőzés ellen. Az ügy megvizsgálására felkérte az aradi Comitetul Regionalt és annak jelentéstétele után döntenek az óvás felett. Az óvás tulajdonképpen a nagyváradai Com. Reg. ismert határozata ellen felel, amellyel a mérkőzést szabályosnak mondotta ki, több kompetens tanu ellenkező vallomásával szemben.

A szakosztály egységes szabályzatot ad ki, amelyet az egész országban egységesen fognak alkalmazni úgy az igazolásokról, mint más

ügyeknél. A szá-
alapján készült.

Március 15-
mitelul Region
elnökeit, hogy
életbevágóan ér-
beszéljék. Ezen
vegezni, a Fita-
kozó átiratára a

A bolgár sz-
április 12-én
Szófiában. A m-
80 ezer lejt és
és lakást kér a

Április 5-é

évi közgyűlés

szerint — ápril-

ben. Itt emlí-
Central vasár-

havi ülést, ar-

részleteit is. Ta-

utazott Bukare-

ülésen résztveg-

A Haggibb

játékosait, hog-

legyenek a Pét-

hogy a másnap

Játékosok

ponti labdarugó-

sokat adta ki e-

csot a jugoszlá-

igazolta a buka-

az MLSz-nek

a bukaresti CF

ból, Rakitovszk

(Unirea) játéko-

nalok jelentése-

MLSz-nek kiad-

SZÍNHÁ

Rózsa Ily é

Tegnap este tart-

formátus theolog-

Zoltán operacéne-

tékosságától, min-

és minden tekint-

ünneplést, mely-

Rózsa Ily hangj-

énektudása rég

A felső regiszter-

zonanciákkal bő-

jának simulékony-

hoz tapad selym-

képesen. A mély-

golja, pedig érde-

is törekednie. Fi-

dalát a dal m-

hozásával interp-

szintén ragyogó-

aratott a művész-

levelek" című

lett a legtisztább

Szabó Zol-

lódásra hivatott

hatást ért el.

hallottuk ennyi e-

dicséret illeti me-

máncának teljese-

talásáért. Bródy

söt viharos tetsz-

Bródy Mik-

hangversenyen e-

Bródy mester bel-

de formailag zá-

mestere, de otth-

fajsúlyu dalkölté-

A közönség m-

énekeseket, mint

Magya

Szombat d. u. 3-k-

sági előadás

évfordulója

dete 3 óras

Szombat este 8-k-

ray Ferenc

kal, Előadás

kat beárjál

Szombat este fél

ság 8-adso

pénztár jeg

szünetben,

Vasárnap d. e. fél

adás, olcsó

rozat 88)

Még csak rövid ideig
Végeladás! a raktáron levő órák és ékszerek Végeladás!

minden elfogadható áron kiárusítottak.

Hatóságilag engedélyezve! **ŐSZI UTÓDA, WESSELÉNYI MIKLÓS-UTCA 2/a sz.** Hatóságilag engedélyezve

Tavaszi ruhák festése, tisztítása megkezdődött Czinknél, Cluj

APRÓHIRDETÉSEK

Széri közlésnél egy szö 3-... vastagabb betűvel 6 lej. Leg-
sőbb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény
Apróhirdetések díja előre fizetendő

Fiatal urilány szorako-
zás céljából levelezne in-
telligens fiukkal. Levele-
ket Bohem jeligére a
kiadóhivatalra. 8651

Transzmissiót Martin-
acéttel, csiszolva, kilón-
ként 24 lej, gyűrűs csap-
ágyakat, kuplungokat, fal-
gyámokat stb. előnyösen
szállít, kiváló minőségben
Friedrich Testvérek gép-
gyára, Timisoara.

Butorozott szobát ke-
resek angol nyelvtanítás
előében. Strada Regala
(Majalis-u) 13.

Str. Julia Maniu 7.

Motorokat,
benzin, nyersolaj, szívó-
gáz, 15 lóerőtől felfelé,
18 ótt állapotban is ke-
resek készpénz mellett vé-
telre Elias Győző, Timi-
soara, Radulescu 6.

Zsidó fiatalember lakást
kap Egyetem-u. 5. a. 3.

Egy antik tükör eladó.
megtekinthető Zápolya-u.
17 a. 8650

Engros üzletnek alkal-
mas helyiség berendezés-
sel együtt kiadó. Felvilá-
gosítást ad ORIENT nagy-
kereskedés, Korniss-utca.
Telefon 43.

Vizsgázott sofför állást
keres a szombat betartá-
sával. Cim a kiadóban.
1647

Motorok
Szívógáz 20-60 HP. B n-
zin 4, 5, 10, 16 HP. Nyers-
olaj 16, 20, 40, 45 HP.
Diesel 40, 50 HP. Gőz-
gépek feistabil 30, 40, 50,
60, 70 HP. Compound-
stabil 60, 70, 80 HP. ösz-
sze- gépek gyarilag javtva
azonnal szállíthatók, ked-
vező ár mellett Kérjen
árajánlatot. Friedrich
Testvérek, Timisoara.

Keresek egy üzlettár-
sát, aki gépekkel felsze-
relt bódos és rézműves
üzletet vezetni tudna,
pénzzel rendelkezők előny-
ben részesülnek. Levele-
ket Apfel Márton bódos
és rézműves, Baia-Mare.
8648

Izr. lakótársnót ke-
resék. Tudor Vladimirescu
19. sz. 8649

Eladó gépek. 3 drb
revolver falcseréppés, uj.
3 drb. Duda- és falcseré-
pés, kézi és erőhajtásra.
3. számú Ganz-féle téglá-
pés, napi teljesítmény
10,000 drb. 1. számú téglá-
pés, hozzá cserépauto-
mata és 10,000 drb szá-
rító keret. Kedvező tize-
tési feltételek mellett szon-
nal szállíthatók, Friedrich
Testvérek Gépgyár, Timi-
soara. 1819

Fűszer, üveg és vegyes-
kereskedés forgalmas he-
lyen lakóházzal együtt e-
adó, es tég berbeadó.
Lőw E. Frigyes, Szilagy-
kraszna. 8642

Eladó egy kitűnő jóá-
llapotban levő, alig hasz-
nált Első Magyar Gazd.
Gépgyár gyártmányu, 35
effectiv loerős, feistabil
gőzgép, amely üzemben
megtekinthető. Továbbá
keresek azonnali megvé-
telre egy 100-120 lóerős,
de csak jókarban levő
szívógázmotort, generator
né kül. Ajánlatokat gyárt-
mányú és ármegjelölés-
Sternberg malom, Mures-
uoara (Marosujvár) 8641

Pima Fabrica de Marfă de Hârtie din Dej

Vevőim kívánságára elhatároztam, hogy
papírügyáramban

husvéti papírzsákot
כאפיער זאקקע של פסח

készíték. Rendelések
március hó 15-ig elfogadtatnak.

ZIMMER ÉS TART
BUCUREȘTI

FESTÉKOSZTÁLYUNK KÜLÖNLÉGESÉGEI:

**AUTÓ - ÉS KOCSILAKK-
CSÍSZOLÓ-ÉS DISZÍTŐLAKK**

**MINDENFÉLE LAKKFESTÉK A FA ÉS
VASÍPAR RÉSZÉRE**

**ALKOHOL FESTÉKEK MINDEN
SZÍNEN VALANEMLYI IPAR RÉSZÉRE**

**ZIMMER ÉMÁLZOMÁNC
MINDEN SZÍNEN ÉS DOBOZMAGYASÁGBAN**

PADLÓLAKK MINDEN SZÍNEN

**HASZNÁLATRA KÉSZÜLT LAKKFESTÉK
MINDEN SZÍNEN ÉS CSOMAGOLÁSBAN**

MINDEN JOBB ÜZLETBEN KAPHATÓK

Használjunk kizárólag

PLANTOL

legjobb növényzsírt, mert ez
tisztá, egészséges és kiadós!

כשר ושל פסח áru

Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi
főrabbi felügyelete alatt készült, szigoruan
ortodox rituális előírás szerint.

Képviselei: HIENZ VILMOS Cluj
Str. Julia Maniu 8. Telefon 1-18.

Erdőt Rador 3688

adunk kitermelésre, állomástól 16 km-re, 12
évre, területe 1900 hold, melyből 3/4 rész
80-100 éves bükk, 1/4 rész pedig 40 éves
fenyő. Az erdő Szászregén közelében van, a
fa vizen is szállíha 6. Ár 14 millió lej,
mely részletként a kitermelés arányában is
fizethető. Hivatalos becslés szerint a fa 600.000
kőbméter.

Bányavagyon keresünk
megvételre nagy mennyiségben.

**Több ház és gép eladó.
Kiadó lakások.**

Bővebbet **HEROLD** kereske-
delmi ingatlanforgalmi és bízományi vállalat,
Cluj, Str. Regina Maria 47. (Bodegában)

Elvállalunk mindenemű vas- és fémöntést. Specia-
lis gyártmányaink: baanc, tizedes, hid- és vagon-
mérlegek, mérlegsúlyok

Mérlegek javítása és hitelítése. Ajánlatot kész-
séggel szol- **Archimedes** Mérleggyár, Hef-
gálunk. Strada General Poetas 19-21.

A LEGJOBBAK

OTTOGAGLI

TEASÜTÉNYEI

Purimi mulatságra
legalkalmasabb egyfelvonásos

Orrlik és Hebbegő

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályánál

Ára 60 lej.

Vaskereskedők és gyárosok! Legjobb, legolcsóbb bevásárlási forrás: rud-, beton-
és fazonvas, mindennemű lemezek, fémek és félkész-
gyártmányok, gáz- és forrosövek, csavarárúk (Brevillier & Urban) műszaki cikkek stb. stb. En-gros.

I. NACHT Societate
In nume
colectiv

Központ: Bucuresti, Strada C. A. Rosetti No 7,
Fiókok: CLUJ, Str. Memorandului 20. Telef. 6-53.
Arad, Braşov, Galaţi, Oradea-Mare, Timisoara,
Wien, Paris. — Táviratcím: METALNACHT.

TACAMUL

CLUJ, STR. AVRAM JANCU (volt Petőfi-u. 8)
Telefon: 4-82.

Gyárt: evőeszközöket, szervizeket, disztárgya-
kat stb. Csak viszonteladónak! Ezüstöt (törme-
léket is) a legmagasabb napiáron vesz. Ugyanott
tanulóányok felvételnek.

DEUTSCH és BRAUN

Telefon interurbán 273 **Tárgul-Mures, textiláru nagykereskedés** Telefon interurbán 213

szövőfonalállandóanraktáron

כשר כשרה füstő thusáru
a legpontosabban szállít postán

Lebovics Béla szalámigyára
Cluj, Malom-utca 8. **Vizsonteladónak nagy ár
kedvezmény.** Árjegyzék és chechscher kívánatr
ingyen. Rador No 2422

925 m

Szerkesztőség kiadóhivatal és nyomda
Cimj-Kolozsvár, St. Bar-
L. Pop. (Brassai-utca)

Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — 9
Zs. N. Sz. — — 5

kéziratok kizárólag szerkesztőséghez küldendők. Kéziratokat ne adunk vissza.

1925 március 2 Hé

Diákszo

A közvélemény büléssel veszi tudor nyolc napja tartó érkező jelentések szűnt. Nem lehet talán és figyelemreméltó ország egész lakosságát kísérte, ami érthető egyet jelentett azzal szűnt az országban komoly studium, az tudományos kutatás.

Kár volna ma v hogy ebből a szátrájk győztesen. A korm mondani, hogy ő épolj hevesen fogják győzelem pálmáját. formán van igaz. végeredményben — a józan belátás gyök egyformán kell ölései a szátrájk nyolc kon mentek keresztt sabbak, súlyosabbak mert lassankint ki amelynek diákköve vajmi kevés helye zásával párhuzamosa is fokozatosan általa ugyszólván bizonyos diákság ügye iránt. objektivitás annak diákság utolsó memo telések, — az egy h igazságtalannak és amely ellen alkotmán is küzdeni fogunk — amelyeknek teljesítés mas, de egyenesen kében áll.

Ennek a most le gyon fontos tanulság mindenki megszivlel nek azok az áldatlan bajt és gondot okozt. Az első és legfontos ban a pillanatban, fel politikai követel problémái ügyében e közvéleménye melle természetes, ennek i diákság minden nem kincse, mert hiszen ígérletét hordja maga lés, amelyet a diáks mányait minél ere lanabbul folytathat küzdő jó állampolgá támogatna.

Mi zsidók mindig akik az ilyen irányu megértéssel fogadtuk gattuk. A nyugati d dája mutatja, hogy sokat alkotott a zsid az utóbbi években a nikus együttműköd sok helyen zavarta romboló agitációja. a művelődés hajléka ság soraiban zsidó és ifjúságot el akarták áldásai elől. Csak te a legnagyobb aggod jelenségeket és mind koncentrálnia, hogy gának a tudományos gulását, mert ennek itthoni üldözések m